

דברי תורה

דברי תורה מפי אדמו"ר כפי שנרשמו ע"י תלמידיו ובני משפחתו

יה"ח 1234567

עזר כנגדו

על הפסוק "אעשה לו עזר כנגדו" (בראשית ב' י"ח) מפרש רש"י - זכה עזר, לא זכה כנגדו. אדמו"ר הסביר על פי רמז, בדברי רש"י, שיש כאן מספר דרגות עדיפות לגבי גיל הנישואין.

הגמרא בקידושין דף כ"ט ע"ב אמר רב חסדא האי דעדיפנא מחבראי, דנסיבנא בשיתסר, כלומר - יש לי עדיפות על חברי כי נשאתי אשה בגיל שש עשרה.

וממשיך רב חסדא, ואי הוה נסיבנא בארביסר, הוה אמינא גירא בעיניה דשיטנא, כלומר - אם הייתי נושא אשה בהיותי בן ארבע עשרה הייתי יכול לשלוח חיצים לעיניו של השטן, כי כבר לא יוכל להכשילני בדבר עבירה.

לפי זה אנו מוצאים גיל נישואין מועדף בגיל ארבע עשרה, ואח"כ גיל שש עשרה. חז"ל במשנה באבות מזכירים גיל נוסף "בן שמונה עשרה לחופה", והגמ' בקידושין שם אומרת שעד גיל עשרים יושב הקב"ה ומצפה לאדם שישא אשה ואח"כ אומר לו...

א"כ יש לנו סדר של ארבעה גילאים שונים שהראשון גיל ארבע עשרה, אח"כ שש עשרה ושמונה עשרה והגרוע ביותר הוא גיל עשרים.

דברי תורה

לזאת מצא אדמו"ר סימוכין בדברי רש"י הנ"ל, "זכה" בגימטריה במספר קטן הוא ארבע עשרה. "עזר" באותו חשבון מקבלים שש עשרה. "לא זכה" שמונה עשרה, והכי גרוע "כנגדו" בדיוק עשרים.

גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה

חז"ל למדו כלל זה מאברהם אבינו, שבשעה שנגלה עליו ה' יתברך ובא לבקר ^{אוצר החכמה} לאחר שקיים את מצות המילה, נגלו אליו המלאכים שנדמו לו כערבים, ואברהם אבינו ביקש רשות מהשכינה לטפל באורחים ואח"כ לחזור ולהנות מזיו השכינה, מכאן למדו חז"ל שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה.

ועולה מאליה השאלה, ואברהם אבינו מניין ידע כלל זה, עד שהרשה לעצמו לזלזל כביכול בכבוד השכינה וללכת ולהתעסק באותם ערביים שנגלו אליו?

רש"י על הפסוק "והוא יושב פתח האוהל" כותב שאברהם אבינו ביקש לעמוד לכבוד השכינה שנתגלתה אליו ולא יכל, בגלל חוליו, והקב"ה אמר לו שימשיך לשבת ואף הבטיח לו שהשכינה תתייצב תמיד אצל בניו עת ישבו על כסא דין שנאמר "א' ניצב בעדת א-ל".

^{אוצר החכמה}

אך כאשר ראה את האורחים כתוב "וירא וירץ לקראתם" - מיד כאשר ראה אותם נתחדשו בו כוחות ויכל לקום ולרוץ לקראתם.

אברהם אבינו חינך את גופו והרגיל את כוחות נפשו לעבודת ה' יתברך, כך שכל אבריו וכוחותיו היו משועבדים אך ורק לרצון ה'. ואברהם אבינו עשה חשבון, הרי את הכח לעבודת ה' נותן לנו הקב"ה ובלי השגחתו הפרטית וחידוש הכוחות שלנו בכל עת ובכל שעה לא היינו יכולים להתקיים לפניו בכלל, ומה אם כאשר הופיע עליו הקב"ה בכבודו ובעצמו, אותו גוף שמורגל אך ורק לעשות רצון ה', לא הצליח לקום לכבודו, למרות שהתאמץ, ואילו כאשר אך ראו עיניו את הערביים מיד נתחדשו בו כוחות והצליח לקום ואף לרוץ סימן הוא שאותה מצווה של הכנסת אורחים יותר חשובה ורצויה לפני הקב"ה מהקבלת פני שכינה.

מלאכים ממש

וישלח יעקב מלאכים לפניו... כותב רש"י מלאכים ממש. ולא מובן כיצד הרשה לעצמו יעקב אבינו להשתמש לצרכיו הפרטיים במלאכי עליון. (עין

דברי תורה

אח"כ 1234567

באור החיים) חז"ל אומרים שדמותו של יעקב אבינו חקוקה בכסא הכבוד, וזוהי הסיבה, שהמלאכים שעלו וירדו בסולם, בחלומו של יעקב, נתקנאו בו, כי ראו שאותה דמות שאלה התרגלו בהיותם לפני כסא הכבוד, היא דמות אדם החי בתחתונים.

אותה דמות, אומרים חז"ל, שכאשר ישראל עושים רצונו של מקום, היא זוהרת, וכאשר אין ישראל עושים רצונו של מקום, אותה דמות עמומה.

אוצר החכמה

יעקב אבינו כאשר היה במיצר, ולא ידע מה הן תוכניותיו של עשו, רצה לדעת מה מצבו למעלה לפני כסא הכבוד, האם דמותו זוהרת, ואז הוא בטוח, שה' יהיה בעזרו, ואין לו לחשוש מהפגישה עם עשו, או חלילה נכשל בהנהגותיו, ודמותו בכסא הכבוד עמומה, ואז הוא במצב של הסתר פנים, שעלול להזיק לו כשיפגש עם שונאו עשו.

אוצר החכמה

ולכן היה צריך לשלוח מלאכים, שיעלו אל כסא הכבוד להתבונן ב"פניו" ולבדוק את מצבו, ומי יכול לבצע שליחות כזאת, אם לא מלאכים ממש. וזה שאמר הפסוק, מלאכים ל"פניו".

וימאן להנחם

חז"ל מפרשים את הסיבה שיעקב מאן להנחם לאחר שספרו לו על אשר ארע לבנו, כי סימן היה בידי יעקב, שאם אחד מבניו ימות בחייו, יראה פני גיהנם, ואם לא, מובטח לו שלא יראה פני גיהנם.

ולכן כאשר "ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו, וימאן להתנחם, ויאמר כי ארד אל בני אבל שאולה". כפי פשוטו - קבר, ולפי מדרשו גיהנם (רש"י). וקשה, איך יעלה על הדעת שיעקב בחיר האבות יראה פני גיהנם? ומה יגידו אזובי הקיר.

ואפשר להסביר שאין הכוונה שיענש חלילה בגיהנם. אלא, שידוע שצדיקים לא הולכים אל מקום מנוחתם בגן עדן, לפני שמצילים כמה נפשות מאחינו בני ישראל הנידונים בגיהנם. וככל שגדולה זכותו של הצדיק, כך יכול הוא להציל יותר רשעים מדינה של גיהנם.

ויעקב ידע שלא יענש בגיהנם, אך גם לא רצה להכנס לשם, כדי להציל את

דברי תורה

הרשעים, והיה לו סימן, שאם לא ימות אף בן שלו בחייו, סימן הוא שמעלתו גדולה ויוכל בכח צדקותו להציל את הנדונים בגיהנם גם בלא שיכנס לשם, ועוד בחיים חיותו.

אך אם חלילה ימות מי מבניו בחייו סימן הוא, שאין הוא במעלה כה גדולה, וכדי להציל את אחיו הוא חייב לעבור דרך הגיהנם.

[אוצר החכמה]

היש ה' בקרבנו

כשנגש יהודה אל יוסף אמר לו "בי אדוני" (בראשית מ"ז יח). יהודה שלא מצא דרכים להצטדק לפני יוסף על המעשה שטפלו על בנימין, חיפש דרכים, שיוכל להשפיע על יוסף לשחרר את בנימין, ועל כן ניסה לומר ליוסף שיש לו ויכוח עם אדם מיוחד, וזהו שאמר לו "בי אדוני" בתוך שמי רמוז שם ה', ואות הוא, שאני בן לעם נבחר ומקודש, ועל כן עליך להזהר בכבודי ולהתייחס כראוי לדברי.

[אוצר החכמה]

אלקים יחנך בני

כאשר יוסף מברך את בנימין הוא משתמש בשם "אלקים" שהיא מידת הדין במקום להשתמש בשם ה' שהיא מידת הרחמים, מתאימה יותר לברכה.

ואפשר להסביר זאת, שלברך ע"י מידת הרחמים אין בזה מן החידוש כי מידת הרחמים תמיד משפיעה שפע טוב. אולם יוסף רצה לחדש דבר בברכתו לבנימין, וברכו, שגם מידת הדין שם "אלקים" יהפך אצלו לברכה ולרחמים ועל כן ברכו בשם "אלקים".

[אוצר החכמה 1234567]

כה תאמר לבית יעקב

בשבת אחת בה התארח אצל בתו לרגל הולדת אחת מנכדותיו, נתבקש בשעת הסעודה לומר דברי תורה לכבוד המאורע. הוא השיב שיאמר הסבר לכל פסוק שיתבקש לפרשו, ואחד הסועדים בקשו לפרש את הפסוק מפרשת השבוע של אותה שבת - "ומשה עלה אל האלקים ויאמר ה' אל משה כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל".

וכה פירש אדמו"ר - ידוע שיש מחלוקת בין בית שמאי לבית הלל בקשר למצות פריה ורביה, מתי זוכים לקיים את המצווה, לדברי בית הלל, כאשר

דברי תורה

זוכים לבן ובת, ולדברי בית שמאי שני זכרים. ומחלוקתם היא, האם לומדים את המצוה ממושה רבינו, שהיו לו רק שני בנים, או מבריאיתו של עולם, שזכר ונקבה בראם. לבית שמאי לומדים ממושה רבינו, ולבית הלל מבריאיתו של עולם, ואנו יודעים שהלכה כבית הלל.

כל זאת מרומז בפסוק שלנו - ומושה עלה אל האלקים, משה שהוא איש האלקים אשר בכל עת השכינה נגלית אליו פנים אל פנים, היה צריך לפרוש מן האשה, ועל כן לא יכל ללדת גם נקבות לאחר שהיו לו כבר שני זכרים, ^[אוצר החכמה] ועל כן אין להביא ראיה ממושה כי הוא "עלה אל האלקים" אך החיוב של כל ישראל הוא, כה תאמר לבית יעקב, אלו הנשים, ותגיד לבני ישראל, אלו האנשים, שבבני ישראל צריך אנשים ונשים, זכרים ונקבות וכלי זה לא מקיימים את המצוה. ^[בבא ימי]

ושכנתי בתוכם

הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" פותח בלשון יחיד "מקדש" ומסיים בלשון רבים "בתוכם". להסביר את השינוי אפשר לומר, שאולי למושה רבינו ע"ה היתה חלישות הדעת שהמשכן שלו יעמוד רק במדבר ובארץ ישראל יבנה מקדש שהשכינה תשרה בו עולמית, כך יזכה שלמה שהשכינה תשרה במעשה ידיו זמן רב ואילו המשכן שלו יגנוז.

לכן בא הקב"ה לפייס את משה ואומר לו שגם כאשר יבנה בית המקדש לא תמוש השכינה מן המשכן והיא תשרה "בתוכם" במקדש המשכן גם יחד.

כי תשא את ראש בני ישראל

המדרש רבה אומר על פסוק זה - במה תרומם קרנם של ישראל, בכי תשא. להבנת המדרש אפשר לומר לפי דברי רבי יצחק, המובאים ברש"י על הפסוק הראשון בבראשית, וזה לשונו:

אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים (תהלים קי"א) - שאם יאמרו עכו"ם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות ז' אומות, הם אומרים להם, כל הארץ של הקב"ה

[ה"ח 12345]

דברי תורה

היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו
נטלה מהם ונתנה לנו, עכ"ל.

אה"ח 1234567

לפי דברי רש"י יוצא שכל הסיפור של בראשית היא לתת פתחון פה לעם
ישראל כנגד טענות אומות העולם, ובזה תרום קרנם ולא יחשבו לליסטים.
דבר זה מרומז בפסוק כי ת'שא א'ת ר'אש ב'ני י'שראל, שר"ת של הפסוק
היא בראשית. כלומר ע"י סיפור בראשית תשא - מלשון הרמה, תרומם את
קרנם של בני ישראל.

אפשר להסביר עוד על פי חז"ל שאמרו "אלמלא שמרו ישראל שתי
שבתות כהלכתן מיד היו נגאלין, שנאמר כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו
את שבתותי", ומיעוט רבים שנים. ולפי זה כוונת המדרש היא, שקרנם של
ישראל תרום בגאולה השלמה, ע"י כי "תשא" שהיא ר"ת של א'ת ש'בתות
ת'שמורו, כלומר אם תשמרו שתי שבתות.

255

ועוד אפשר להסביר שהכוונה של כי תשא את ראש בני ישראל היינו
שנחסר את המילה ראש מתוך המילה ישראל, אז ישארו במילת ישראל
האותיות "לי", אם יבנו בני ישראל משכן לשם שמים כפי הציווי ועשו לי
משכן, לי - לשמי, תתרום קרנם ע"י שאשרה שכינתי בתוכם, וזהו במה
תרום קרנם של ישראל בכי תשא.

אוצר החכמה

ל"ט מלאכות

אוצר החכמה

הגמרא בשבת דף מ"ט ע"ב אומרת, שמנין המלאכות האסורות בשבת,
למד מומנין הפעמים בה נזכרת המלה מלאכה בתורה. אלא שיש בתורה
ארבעים פעם את המילה מלאכה, ויש ספק בגמ' איזה פעם מיותר, ולא
נחשב מהמנין האם הפסוק "והמלאכה היתה דיים" (שמות לו) או הפסוק
"ויבא הביתה לעשות מלאכתו" (בראשית לט),

וזה תלוי במחלוקת בין רב ושמואל בסוטה לגבי פירוש הפסוק "ויבא
הביתה לעשות מלאכתו" חד אמר - לעשות צרכיו נכנס, וחד אמר - מלאכתו
ממש.

למ"ד מלאכתו ממש - הפסוק הזה מן המנין, והפסוק "והמלאכה היתה
דיים" מיותר, ורק בא ללמד שהעבודה הושלמה, אבל לא עוסק במלאכה
ממש.

אוצר החכמה

דברי תורה

ולמ"ד, לעשות צרכיו נכנס, הפסוק המשלים את המנין הוא - "והמלאכה היתה דיים". ואפשר להכניס את הספק, בפירוש הפסוק - "והמלאכה היתה דיים, לכל המלאכה לעשות אותה והותר".

לפי הפירוש שפסוק הזה משלים את המנין, יהיה פירוש הפסוק, והמלאכה של המשכן היא שהיתה דיים לכל המלאכה, כלומר, היא המשלימה לט"ל מלאכות. ו"דיים לכל המלאכה" בר"ת גמטריא ט"ל. לכל המלאכה - אבל הפסוק "ויבא הביתה לעשות מלאכתו", אין הכוונה למלאכה ממש אלא לעשות אותה, כלומר, לעשות צרכיו נכנס, ולכן היא והותר - כלומר הפסוק מיותר.

ולפי המאן דאמר שהמלאכה של יוסף, היתה מלאכה ממש, יתפרש הפסוק, והמלאכה היתה דיים - ז"א והמלאכה הכתובה אצל יוסף היא שהשלימה את המנין של ט"ל מלאכות והיא היתה דיים. אבל המלאכה שכתובה כאן, מיותרת, ורק באה ללמדינו שנגמרה מלאכת המשכן ושם אין צורך לעשות יותר עבודות והיא, והותר.

אלה פקודי המשכן

הפסוק בתחילת פרשת פקודי כופל את המילה משכן, "אלה פקודי המשכן, משכן העדות", ויש להבין מה מלמדת אותנו הכפילות.

חז"ל אומרים שבעוון העגל נחרב המקדש פעמיים. לאחר שמחל הקב"ה לישראל, על עוון העגל, אמר למשה, "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם", כלומר, בכל פעם שיחליט הקב"ה לגמול לישראל על איזו רעה שעשו, יצרף פרעון על עוון העגל. ולפי זה אין פורענות שבאה על ישראל שלא מעורב בה משהו מהעונש על חטא העגל. ולכן גם החורבן הכפול של המקדש יש בו מעוון העגל.

לפי זה אפשר לפרש את הפסוק, אלה פקודי המשכן, פקודי מלשון חסרון כמו "ולא נפקד ממנו איש" - שלא נחסר ממנו איש. החסרון של המשכן הוא בגלל "אלה". המילה "אלה" אלוהים ישראל - כלומר עוון העגל, גרמה לחסרון המשכן, ולמה פעמיים משכן, כי בעוון העגל חרב המקדש פעמיים.

וראיה לזה שהמשכן נחרב בעוון העגל, מהמשך הפסוק "אשר פוקד ביד משה" - דהיינו מה שאמר משה "וביום פקדי ופקדתי". והכל נגרם בגלל שהייתו הממושכת של משה בהר ארבעים יום, ובגלל שלא חזר במועד

דברי תורה

לפי חשבונם של ישראל, וזה גם מרומז בפסוק, במלים "ביד איתמר"

איתמר מרמז לתורה כמו שכתוב במדרש רבה שאיתמר בגימטריא - תורה מ'. ז"א התורה שניתנה לארבעים יום, והטעות בחשבון הארבעים, הביא לעשיית העגל שגרם לחסרון כפול של בית המקדש.

ואוצר החכמה
[אורח 1234567]

לעיני כל ישראל בכל מסעיהם - ויקרא אל משה

ואוצר החכמה

מסמיכות הפסוקים של סוף שמות לתחילת ויקרא, אפשר ליישב סתירה שיש לכאורה בין שתי פרשיות אחרות בתורה. בפרשת בהעלותך כתוב "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה... ובנוחה יאמר שובה..." דהיינו נסיעתם וחגיגתם של ישראל הם על פי משה. והרי כתוב על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו. ואפשר להסביר שלמעשה הכל נעשה על פי ה', ובאמצעות משה, ה' אומר למשה מתי לנסוע או לחנות, והוא מצווה את ישראל.

וזהו האמור סוף שמות לעיני כל ישראל בכל מסעיהם, כלומר מה שהיה לעיני ישראל כשנסעו וחנו היה צווי שנתקבל ממשה, אבל אל לנו לחשוב שמשה עשה דבר מדעתו. אלא, הכל בציוי ה', כמו שמתחיל ספר ויקרא, "ויקרא אל משה" - דהיינו - ה' קורא למשה ומשה מעביר לבני ישראל.

זאת תורת העולה, היא העולה

צו את אהרן ואת בניו לאמר. זאת תורת העולה היא העולה. יש להבין מדוע כפל הפסוק את המילה עולה.

הגמ' בברכות אומרת, לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע, אם נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה. נצחו מוטב, ואם לאו יקרא קריאת שמע, אם נצחו מוטב. ואם לאו יזכיר לו יום המיתה.

ואפשר לרמוז את כל דברי חז"ל בפסוק זה. צו את אהרן ואת בניו הכוונה לצדיק ותלמידיו, שכל צדיק נקרא בשם אהרן והוא בבחינת משרת לפני ה' ותלמידים נחשבים כבנים. זאת תורת העולה - הכוונה ליצר הרע שעולה ומנסה להתגבר על האדם כל יום כמו שאמרו חז"ל, "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו".

היא העולה - מה שיתגבר ויעלה על היצר הרע היא התורה שהיא שעמדה תמיד כנגד היצר כמו שאמרו חז"ל, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין.

דברי תורה

והתורה שנמשלה לאש היא מוקדה על המזבח, ומכריעה את האש של תאוות היצר הרע.

אם הוא לא מצליח להכניע את היצר ע"י התורה, או שאיננו בן תורה יקרא את שמע, וזה מרומז במלים "כל הלילה" שזה זמן קריאת שמע של ערבית, שבדיעבד זמנה כל הלילה. ו"עד הבוקר" זהו קריאת שמע של שחרית שזמנה דק בבוקר. ואם גם קריאת שמע לא מועילה לו לבטל את יצרו, יזכיר לו יום המיתה, וזהו - "ואש המזבח תוקד בו" - דהיינו אש של גיהנם השורפת את הרשעים שאשם לא תכבה. כשיזכיר לו את יום המיתה אז "תוקד בו", היצר שבו על כרחו ישרף ויכנע.

השיבנו ה' אליך ונשובה

יש במדרש: בשעה שנשרפו נדב ואביהוא, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, למה קרעת הים לישראל, ענו השרפים ואמרו השיבנו ה' אליך ונשובה, וי"א שמע ישראל.

כדי להבין מדרש זה יש ללמוד את חז"ל האומרים למה נשרפו נדב ואביהוא, לפי שנהנו מזיו השכינה, שנאמר, ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו. וכתוב ואל אצילי בני ישראל לא שלח את ידיו, וחז"ל דרשו שאלו נדב ואביהוא.

ויש להבין מה היה חטאם של נדב ואביהוא, הרי בשעת קריעת ים סוף היו מחזות אלקים אשר חז"ל הגדירו אותם באומרים "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא" ושם, זכו לאותם גלויים, אפילו עוברים שבמעיי אמנו, ואמרו שירה וברור שלא נזקו. וא"כ מדוע יענשו נדב ואביהוא על שחזו במראות אלו.

ואפשר להסביר על פי הדין בגמרא בענין גרים, שגר הבא להתגייר מודיעים אותו מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות, כדי שלא יבוא לבעט. כלומר לא מדקדקים עמו כל כך כשהוא בא להתקרב לה' ולתורתו.

מצבם של עם ישראל כשעמדו לפני ים סוף היה כמו של גרים הבאים להתגייר ולקבל עול מלכות שמים ועול מצוות. ועל כן התורה לא דקדקה אתם גם כאשר הביטו אל מראות אלו, אך נדב ואביהוא נענשו על שחזו בדברים נשגבים מהם לאחר קבלת התורה, שאז יש מקום לדקדק, ובפרט עם צדיקים, על כחוט השערה.

דברי תורה

וזהו הסבר הויכוח בין המלאכים לשרפים, המלאכים תמהו, אם הסתכלותם של נדב ואביהוא היה חטא, א"כ מדוע נעשה נס קריעת ים סוף לישראל, והשרפים השיבו, שעם ישראל היו בבחינת גרים ובעלי תשובה, שנאמר, השיבנו ה' אליך ונשובה, וקריאת שמע שיש בה גם כן קבלת עול מלכות שמים, ולכן הם לא נענשו. ¹²³⁴⁵⁶⁷ אוצר החכמה

ויהי בנסוע הארון

את הפסוק ויהי בנסוע הארון ויאמר משה, אפשר להסביר על פי רמז שהכוונה לארוננו של יוסף. ¹²³⁴⁵⁶⁷ אוצר החכמה

חז"ל אומרים שכשהיו ישראל הולכים במדבר, היו ארון התורה וארוננו של יוסף הולכים לפניהם ביחד. והיו אומות העולם שואלים להם, מה טיבו של מת עם ארון התורה. והיו אומרים להם, קיים זה מה שכתוב בזה. וכן בשעה שעמדו ישראל על שפת הים, לא נקרע להם הים עד שראה ארוננו של יוסף, שבזכות שכבש יוסף את יצרו וינס החוצה, נתקיים בהם הים ראה וינס מה ראה - ארוננו של יוסף.

והסבר הפסוק יהיה כך, ויהי בנסוע הארון - ארוננו של יוסף. ויאמר משה קומה ה' וקרע לישראל את הים כדי שיפוצו אויבך וינסו משנאיך מפניך, וכמו שנתקיים בפרעה ומצרים שאמרו אנוסה מפני ישראל. והכל בזכות יוסף שכבש את יצרו ו"נח רוגזיה", וזהו מה שממשיך הפסוק, ובנוחה יאמר, דהיינו בזכות שכבש את יצרו, שובה ה', והצל את ישראל.

אפשר גם להסביר שהכוונה בפסוק על זכותו של משה. חז"ל אומרים שכשהיו בני ישראל במדבר ירד להם המן בזכותו של משה, ענני כבוד הקיפום בזכות אהרן, והבאר בזכותה של מרים. כשנפטר אהרן, נסתלקו ענני הכבוד, ובני ישראל נתגלו לעמלק שבא ככנענים ונלחם עם ישראל. כי את הפסוק "וישמע הכנעני" מסבירים מה שמע, שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד, וחשב שאפשר כבר לנצח את ישראל.

אז עמד משה בתפילה וביקש שהעננים יחזרו בזכותו, וכן היה. ומה שנסתלקו העננים כשמת אהרן, ללמד את עם ישראל, שעד עכשיו היו העננים בזכותו.

דברי תורה

וכוונת הפסוק - ויהי בנסוע הארון - הארון אותיות אהרון, כלומר, כשנסתלק אהרון, נסתלקו גם ענני הכבוד, והכנעני בא להלחם. ויאמר משה, משה עמד בתפילה וביקש רחמים שיחזרו העננים, שהם מגן וצינה לישראל מפני שונאיהם, וזהו ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך, כי שונאי ישראל הם שונאי ה'.

ויעמוד בין המתים ובין החיים

במדבר י"ז, י"ג - ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגיפה - אפשר להסביר שאהרון הכהן עמד בתפילה לפני ה' יתברך, ובתפילתו עמד על המבדיל בין החיים למתים.

החיים יכולים לעבוד את ה' ולדבוק במצוותיו, והמתים נאמר עליהם לא יחיו. ובזה מצא אהרון לסנגר על עם ישראל ולבקש שינצלו מהגזירה, כי מה בצע במיתתם, הרי אז לא יוכלו לעבוד את ה', ואילו "כל הנשמה תהלל י-ה", מי שיש לו נשמה בקרבו יכול להלל ולשבח את בוראו. וכששמע ה' את דברי אהרון, מיד, ותעצר המגיפה, כדי שיוכלו בחייהם לשוב בתשובה ורפא להם.

אהבתי אתכם

הנביא מלאכי (במלאכי א' ב') אומר "אהבתי אתכם אמר ה', ואמרתם במה אהבתנו, הלא אח עשו ליעקב, נאם ה', ואהב את יעקב "ואת עשו שנאתי". יש כאן דו שיח, בין ישראל לאביהם שבשמים, הטעון הסבר. שאלתם של ישראל במה אהבתנו לא מובנת, וגם תשובת הקב"ה.

ואפשר להסביר, שאהבתו של הקב"ה לישראל יכולה להיות משתי סיבות, הראשונה בזכות אבותיהם הקד' אברהם יצחק ויעקב, וזוהי מדרגת אהבה פחותה, כי אין בה מהזכות העצמית. והסיבה השנייה היא אהבה עצמית לעם ישראל בגלל מעשיהם שהיא מדריגה יותר גבוהה, המראה שאין צורך להשען רק על זכות אבות.

וזהו מה ששאלו ישראל, את אביהם שבשמים, לאחר שאמר להם "אהבתי אתכם", במה אהבתנו - כלומר, מהי מדרגת אהבתך? האם היא בגלל זכות אבותינו, או שהיא בגלל מעלתינו העצמית.

דברי תורה

ומשיב להם ה', "הלא אח עשו ליעקב" - ובכל זאת אינני אוהב את עשו "ואהב את יעקב", ללמדנו שאהבתו אלינו איננה רק בגלל אבותינו שאם כן היה צריך לאהוב גם את עשו שהוא בנו של יצחק, אלא, אהבתו אלינו היא בגלל מעשינו ומעלתינו העצמית.

אחת דיבר אלקים שתים זו שמעתי כי עוז לאלקים

שם אלקים המרמז למידת הדין, לא ניתן לחלוקה, בגלל עצמת הדין, אך שם הוי' שהוא מידת הרחמים, מצינו שמתחלק לפעמים. וזהו, אחת דבר אלקים, ששם אלקים תמיד הוא אחד, שלא מתחלק, כי עוז לאלקים. אך שתים זו שמעתי - זו גימטריא שלש עשרה, שתיים זו עשרים ושש שהוא המספר של שם הוי'.

וזהו גם ההסבר לפסוק זובח לאלקים יחרם בלתי לה' לבדו, זובח מלשון חיתוך וחלוקה, את שם אלקים אסור לחלק, כי הוא מידת הדין והוא תמיד נשאר שלם, כי אם לה' לבדו, שם הוי' שהוא מידת הרחמים ניתן לחלוקה.

מצינו שאיש ואשה שזכו, שכינה ביניהם. באיש יש חלק משם ה' שהוא אות יו"ד ובאשה חלק אחר האות ה"א. כאשר הם זוכים ומקיימים מצוות פרי' ורבי' ויש להם בן ובת נשלם שם ה', כי בן הוא בחינת אות וא"ו והבת היא בחינת אות ה"א, כך שעם השלמות המשפחה בקדושה וטהרה מתמלא שם ה'.

אין מים אלא תורה

המשנה בברכות פרק כיצד מברכין (מז ע"א) - השותה מים לצמא מברך שהכל נהיה בדברו. הסביר אדמו"ר בדרך צחות - השותה מים - אין מים אלא תורה כמו שאומרים על הפסוק הוי כל צמא לכו למים - אין מים אלא תורה, כי התורה נמשלה למים. וחז"ל בפרקי אבות מדברים על למוד התורה בלשון של שתיה בצמא, כמו שאמרו והוי שותה בצמא את דבריהם.

ולפי זה יהיה פירוש המשנה, השותה מים לצמא, כלומר הלומד תורה מתוך חשק רב, כאילו הוא צמא, ומבקש לרוות את צמאונו. אם הוא מתמיד בכך תמיד, כי כמו שאי אפשר לעמוד הרבה זמן בלי מים, כך הוא לא שווה זמן רב בלי תורה, אזי מתקיים בו "מברך שהכל נהיה בדברו" כשהוא מברך את מבקשי ברכתו הקב"ה מקיים את דבריו.

דברי תורה

ואפשר להוסיף על דבריו, שגם לפי רבי טרפון שאומר "בורא נפשות רבות וחסרונן" שאותו אדם הדבק כל כך בתורה זוכה למדרגה של "בורא נפשות" שיכול בברכתו לרפא חולים שהם בבחינת אבודים שרק הקב"ה שהוא "בורא רפואות" יכול לעזור להם. וזה באמצעות הצדיק האמיתי.

דברים אלו נתקיימו במלואן באדמו"ר זצוקלל"ה אשר דבקו ועמלו בתורה היו מעבר למקובל וזכה למעלות רמות שהיה בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים, עד למקרים רבים במ הביא תשועה לחולים שכבר אבדו כל תקוה.

וצדיק יסוד עולם

המדרש אומר, "אמר לו הקב"ה להמן, אלו לא מת משה, יפה אמרת. עכשיו שמת משה, המן יתלה על העץ".

ואפשר להסביר על פי מה שאמרו חז"ל במדרש אחר, בשעה שבא המן לפני אחשוורוש וביקש ממנו לאבד את שונאיהם של ישראל, אמר לו המלך לא אוכל להם כי אלוקיהם חזק, אמר לו המן, אל תירא מהם, כי הם דתיהם שונות מכל עם, והם עם מפוזר ומפורד, ואין אלוהיהם עוזרם, והגם שיש מרדכי צדיק ביניהם, אין זכותו מספקת להצילם, ואז נתרצה לו המלך.

אבל הנחתו של המן כאילו שצדיק אחד לא יכול להגן על הדור, בטעות יסודה. והקב"ה שאוהב את עם ישראל מגן עליו גם בזכות מנהיג צדיק אחד וכמו שמצינו בדור המדבר, שבגלל חטאם נגזר עליהם למות במדבר, וגם על משה נגזר למות במדבר, כדי שבזכותו של משה יקום כל דור המדבר בתחיית המתים, וזהו שכתוב "ויתעבר ה' בי למענכם".

ואם כן, יש ראייה ממש, שצדיק אחד יכול להגן על הדור, וזהו שאמר ה' להמן אילו לא מת משה, וזה כדי שיציל את כל דורו, יפה אמרת. ועכשיו שמת משה, נסתרה הנחתך, ולא תוכל להם לישראל, ולכן תשוב מחשבתו הרעה על ראשו ויתלו אותו על העץ.

חז"ל אמרו עוד, בשעה שגזר המן הרשע את אותה גזירה על ישראל, אמר משה לאליהו הנביא, האם אין אפילו צדיק אחד בדור, אמר לו אליהו, יש מרדכי הצדיק, אז אמר לו משה, א"כ הוא יעמוד בתפילה באותו עולם, ואני בזה העולם, ותתבטל הגזירה.

מאור
ישראל

אוצר החכמה

דברי תורה

וזה מתאים עם חז"ל האומרים שבשעה שיתחייבו שונאיהם של ישראל כליה צריך ששני צדיקים יעמדו בפרץ, אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא.

ולפי זה כוונת המדרש היא, שאילו לא מת משה, לא היה מי שיתפלל בעולם הבא, והיה נשאר רק מרדכי הצדיק. אך עתה שמת משה, מרדכי ומשה ביחד יעמדו בתפילה, ותתבטל הגזירה, והמן יתלה על העץ.

אוצר החכמה

אחי"ח 1234567